

Selma Lagerlöf

KARÁCSONYI TÖRTÉNETEK

TYPOTEX VILÁGIRODALOM

Selma Lagerlöf

KARÁCSONYI TÖRTÉNETEK

Fordította
Kúnos László

Nagy Norbert illusztrációival

TYPOTEX

A fordítás az alábbi kiadás alapján készült:
Selma Lagerlöf: *Jul – 24 berättelser*
Romanus & Selling Förlag, Stockholm, 2022
Afterword © Anna-Karin Palm, 2022
Hungarian translation © Kúnos László, 2025
Illustration © Nagy Norbert, 2025
Hungarian edition © Typotex, Budapest, 2025
Engedély nélkül semmilyen formában nem másolható!

ISBN 978 963 493 358 8
ISSN 2064-2989

TÉL DALARNÁBAN

Nagy ereje van a nyárnak. Az ősz hónapokig tartó, fáradtságos munkával tudja csak száműzni vagy kioltani életét.

Tusakodásuk kinn kezdődik a földeken. A rozs megsárgul, a zab kifehéredik, az emberek az ősz segítségére sietnek a kaszáikkal, az aratógépeikkel, és a termőföldek szép lassan átadják magukat az egykedvű semmittevésnek.

Ezután kerül sor a ligetekre, az erdőkre, a csalitokra. Levélruhájukat még nem veszítik el, de a véget nem érő szélviharos, esős napok elűzik nyári vendégeiket. A madárkák elrepülnek, a pillangók összecsukják szárnyaikat, és beleszenderülnek a könnyű halálba, a pókok abbahagyják

hálóik javíthatását, a hangyák behúzódnak bolyaik üregeibe, és mély álomba merülnek.

Az ősz ezután megszállja a kerteket is. A virágbimbók már nem akarnak kinyílni, lekonyulnak, elfonnyadnak. Az őszirózsa és a dália nehéz szíromkelyheit megtépázza a vihar, a szedret kikezdi a penész, az utakat ellepik a megsárgult, elfeketedett levelek. Az ősz jelenléte egyre szembetűnőbb. Nem szabad tovább halogatni a munkát, be kell gyűjteni a maradék borsót, babot, aztán sorsára kell hagyni a kertet.

A sok tennivalóra az ősznek rámegy egy hónapja. Ideje, hogy segítségül hívja az éjszakai fagyot, ettől kezdve gyorsabban peregnek az események. A fagynak hála az emberek belátják, hogy gyorsan ki kell szedniük a földből a krumplit és a répát, le kell szüretelniük a fákról a gyümölcsöt, be kell takarniuk szalmával a rózsatöveket, fenyőgallyakkal a zöldségágyásokat. A hideg elsárgítja, a viharos szél leszaggatja a fákról a leveleket. A táj lassan felölti őszi ruháját, halotti maszkját.

Az életet azonban még nem sikerül teljesen kioltani. Az eső, a szél, a fagy után az ősz segítségül hívja a sötétséget is. Bezárják házaikat és elhagyják a vidéket az utolsó nyaralók is, az erdei utakról eltűnnek a turisták, a zümmögő, nagy őszi legyek is nyugovóra térnek. Utoljára a varjak távoznak el, de a csókák sem köröznek tovább a templom tornya körül.

Az ősz elvégzett minden fontos munkát, mégis marad még tennivalója. Még mindig virágokat hajt a makacs útszéli bogáncs, a gyom még mindig felveri a kertek

parlagon heverő földjét, a pázsit még mindig dacosan zöldell.

Úgy látszik, a természet nem hajlandó meghalni. A termőföld süppedős marad, a tavak nem fagynak be. A ritkuló napsütés még elő tudja csalogatni a zöld fűszálakat és a félénk őszi virágokat.

Leesik az első hó, az ősz egy pillanatra azt hiszi, munkája véget ért. A hó azonban lágy, porhanyós talajra, nyílt víztükörré hullik. El is tűnik néhány óra alatt.

Karácsony előtt nem sokkal végre beáll a metsző hideg, és az ősz belátja, nincs már több teendője. A vizeket megdermeszti a jég, a föld keményre fagy. Kihuny a nyár, kihuny az élet utolsó szikrája is.

Királyi jogarát az ősz ekkor átadja a télnek. „Mindent elrendeztem”, mondja. „A medvék alszanak a barlangjaikban, az emberek behúzódtak a házaikba, az ég kifakult, a nap erőtlen. Minden elcsendesedett. Vigyázz, ne ébressz fel senkit és semmit!”

A tél átveszi a jogart. Jeges markába szorítja, és nagy lendülettel nekilát az uralkodásnak. Minden elnémul, minden meghal, minden engedelmeskedik a parancsának. Mintha azonban mégsem lenne egészen biztos a dolgában. Látni sem akar semmit, ami a nyárra emlékezteti.

Elrendeli a napokon át tartó, sűrű hóesést. Hagyja, hogy az elszürkülő ég teljes súlyával ránehezedjen a földre. Nem hallani egyetlen hangot sem. Az utcák, a terek némaságba burkolóznak. Megállás nélkül szakad a hó. Mintha be akarná borítani az egész földgolyót. Mintha el akarná temetni a világot. Aludjon el örökre, nyugodjon békében.

Aztán egy éjszaka végül eláll a hóesés. Vastag és mély hótakaró borít be mindent. A tél győzelme kétségbevonhatatlan. Az életet semmi nem ébresztheti fel többé.

Ám alighogy abbamarad a havazás, megszólalnak a csengettyűk, fával megrakott szánok jelennek meg hajnalok hajnalán az utakon, egy órával később pedig előáll az impozáns hóeke, három pár ló húzza. Aztán felsereglik az ásókkal, lapátokkal felszerelt hómunkások hada, akárha mezei munkára készülének.

A tél mintha elszámította volna magát. Mintha újra sarjadni kezdene az élet, mégpedig magából a hóból, a hideg és vastag hótakaróból, amely örökre el akarta temetni.

A gyerekek kirajzanak a szabadba, vidáman sivalkodnak, arcuk kipirul, mintha most ébredtek volna álmukból. Megjött a hó. Majd kiugranak a bőrükből. Egykettőre előkerülnek a sílécek, a szánkók, a bakszekerek.

Tobzódik az élet a puha hószőnyegen. Mintha nem is tél volna. Inkább valamiféle nyár. Újra derült és kék az ég. A fák havas, zúzmarás díszruhát öltenek, visszanyerik szépségüket. A hó éjjel-nappal fényt áraszt magából, távol tartja a sötétséget.

Tényleg valamiféle nyár van. Virágok sehol nem nyílnak, de millió parányi szikra táncol és csillog a havon. Ahol nyáron lombsátor épül, a házak udvarán most hókunyhó emelkedik. A gazda az erdőbe megy aratni, fejszét forgat a kezében kasza helyett. Aprítja a fát, hordja be az udvarába. A tavak jegéről elsöprik a havat, készül a korcsolyapálya, esténként zene szól a szabadban. A fiatalok ropják a táncot, mintha Szent Iván éjszakája volna.